

Izvješće o provedenom stručnom nadzoru u Gradskom muzeju Bjelovar s naglaskom na Tehničku zbirku

Prema odredbama Pravilnika o načinu i mjerilima za povezivanje u Sustav muzeja Republike Hrvatske (NN 16/2019) obavljen je stručni nadzor u Gradskom muzeju Bjelovar 22. studenog 2024. Stručni nadzor, uvidom u zbirku i stalni postav obavio je matičar Goran Rajič, viši kustos – u pratnji s konzervatorom restauratorom Goranom Martinovićem. Poslovi stručnog nadzora provedeni su u prisutnosti voditelja Tehničke zbirke, višeg kustosa Tomislava Matića te konzervatora restauratora Zorana Matića. Stručni nadzor obuhvaćao je uvid u muzejske akte, način vođenja muzejske dokumentacije, stanje predmeta iz fundusa Tehničke zbirke u depou te obilazak stalnog postava.

Podaci o muzeju

Gradski muzej Bjelovar

Trg Eugena Kvaternika 1, 43 000 Bjelovar

Bjelovarsko-bilogorska županija

Broj upisnog lista: MDC-24-2019 (M-52/06)

Vrsta: opći muzej

Djelokrug: lokalni

Osnivač: Grad Bjelovar

Ravnateljica: Marijana Dragičević

U Gradskom muzeju Bjelovar zaposleni su: ravnateljica, 7 kustosa/ica, 1, konzervator restaurator, 1 viši muzejski tehničar, 1 pripravnik, 1 računovođa, 1 administrator, 2 prodavačice u suvenirnici, 2 čistačice i 1 domar.

Gradski muzej Bjelovar smješten je u jednokatnici starog gradskog poglavarstva iz 1832.

TEHNIČKA ZBIRKA – podaci dostupni na: <https://hvm.mdc.hr/gradski-muzej-bjelovar,510:BJL/hr/zbirke/?zbid=7209>

VRSTA ZBIRKE: tehnička, povijesna

VODITELJ: Tomislav Matić

BROJ PREDMETA: 129

VRSTA GRAĐE: kućanski aparati; alati, instrumenti i razni pribor, aparati za rasvjetu i grijanje, mjerni instrumenti

TERITORIJ: Bjelovar

VREMENSKO RAZDOBLJE: 19. stoljeće, 20. stoljeće

MATERIJAL: željezo, plastika, staklo, drvo, lim

Zbirka je oformljena 2013. godine sa željom za prikupljanjem i očuvanjem građe iz industrijske povijesti grada Bjelovara, županije Bjelovarsko-bilogorske i šire. Zbirka obuhvaća predmete izrađene od različitih materijala, svakodnevne i namjenske uporabe. Većina predmeta izrađena je u majstorskim radionicama i industrijskim poduzećima. Tehnička zbirka nalazi se u sklopu Povijesnog odjela. Tehnička zbirka registrirana je 10. studenog 2015. s 33 predmeta.

Utvrđeno stanje:

Inventarizirano je 129 predmeta u programu M++, no potrebno je dopuniti i uskladiti unose prema odredbama Pravilniku o sadržaju i načinu vođenja dokumentacije o muzejskoj građi i muzejskoj djelatnosti te načinu ostvarivanja uvida u muzejsku građu i dokumentaciju. Manji dio predmeta je smješten u stalnom postavu, a veći u depou.

Potrebno je izvršiti reviziju sukladno zakonskim odredbama budući da je prethodna izvršena 2014. godine. Budući da se trenutno izvodi energetska obnova muzeja, zbog čega će se predmeti koji su dio fundusa Tehničke zbirke morati izmještati, dan je prijedlog voditelju zbirke da se istovremeno s prenošenjem predmeta izvrši revizija i izradi zapisnik o istoj. Voditelj zbirke će se pobrinuti da predmeti budu izmješteni u odgovarajući prostor s adekvatnim mikroklimatskim uvjetima tijekom energetske obnove.

Unutar muzejske čuvaonice zatečen je dio predmeta bez inventarne oznake, a isti nisu upisani u knjigu ulaska ili inventarizirani. S višim kustosom Tomislavom Matićem je dogovoreno da se izvrši determinacija i inventarizacija navedenih predmeta budući da je kazao kako im je provenijencija neupitna, a inventariziranje nije stigao odraditi zbog tekućih obveza.

Dana je preporuka da se građa smještena u depou na adekvatan način grupira radi bolje preglednosti te kako bi se spriječila eventualna šteta na muzejskim predmetima.

Ravnateljica je zatražila stručnu pomoć u vezi donošenja Izjave o politici prikupljanja predmeta te joj je ona Tehničkog muzeja Nikola Tesla kasnije dostavljena na uvid kao referentna točka za predmete tehničke baštine.

Depo muzeja i stalni postav su čisti, bez prašine i tragova vidljive vlage.

U suradnji s konzervatorom restauratorom Goranom Martinovićem daju se dolje niže sljedeće preporuke.

Predmete je potrebno bolje pregledati nakon preuzimanja i dokumentirati njihove nedostatke (nedostajući dijelovi i stanje predmeta općenito).

Prije smještaja predmete je potrebno bolje očistiti i po potrebi konzervirati, odnosno:

1. Ukloniti aktivnu koroziju

2. Provjeriti ima li uređaj baterije. Stare nikal kadmij mogu iscuriti i oštetiti predmet, a stare i oštećene Li-on baterije mogu se spontano zapaliti

3. Paziti s otapalima kod predmeta sa plastikom

Potrebno je osigurati odgovarajući smještaj i pri tome obratiti pažnju na:

1. Dovoljno velik prostor za pravilan smještaj bez slaganja predmeta na predmet i dovoljan razmak za prolazak osoblja

2. Odlaganje predmeta s većom masom na niže police u depou.

Omotati predmete Tyvek tkaninom, a manje predmete smjestiti u odgovarajuće beskiselinske arhivske kutije. Potrebno je postaviti mjerač temperature i vlage – Datalogger.

Zaključak:

Uzimajući u obzir gore navedene preporuke i smjernice koje je moguće ispoštovati angažmanom zaposlenog stručnog muzejskog osoblja smatram kako je ključno inventarizirati trenutno neinventariziranu građu te donijeti i uskladiti pravne akte s pozitivnim zakonskim propisima. Isto tako, po povratku građe nakon izvođenih radova vezanih uz energetske obnovu potrebno je reorganizirati depo u skladu s navedenim preporukama. Tijekom prebacivanja građe potrebno je sukladno uputama izvršiti reviziju Tehničke zbirke. Nedvojbeno je vidljiv trud zaposlenika što ga ulažu u svakodnevni rad, a uz malene prilagodbe i otklanjanje uočenih nedostataka smatram kako Gradski muzej Bjelovar ima svijetlu budućnost.

Goran Rajič, viši kustos

Fotografije

Foto 1. Dio depoa u kojem se čuvaju predmeti Tehničke zbirke

Foto 2. Depo Tehničke zbirke

Foto 3. Predmet iz Tehničke zbirke u postavu

Foto 4. Segment stalnog postava Gradskog muzeja Bjelovar

Izvrješće o provedenom stručnom nadzoru u Gradskom muzeju Križevci s naglaskom na Tehničku zbirku

Prema odredbama Pravilnika o načinu i mjerilima za povezivanje u Sustav muzeja Republike Hrvatske (NN 16/2019) obavljen je stručni nadzor u Gradskom muzeju Križevci 2. prosinca 2024. Stručni nadzor, uvidom u zbirku i stalni postav obavio je matičar Goran Rajič, viši kustos – u pratnji s konzervatorom restauratorom Goranom Martinovićem. Poslovi stručnog nadzora provedeni su u prisutnosti višeg kustosa Ozrena Blageca te ravnateljice dr. art. Tee Hatadi. Stručni nadzor obuhvaćao je uvid u muzejske akte, način vođenja muzejske dokumentacije, stanje predmeta iz fundusa Tehničke zbirke u depou te obilazak stalnog postava.

Podaci o muzeju

Gradski muzej Križevci

Tome Sermagea 2, 48 260 Križevci

Koprivničko-križevačka županija

Broj upisnog lista: MDC-29-2019 (M-10/04)

Vrsta: opći muzej

Djelokrug: lokalni

Osnivač: Grad Križevci

Ravnateljica: dr. art. Tea Hatadi

U Gradskom muzeju Križevci zaposleni su: ravnateljica dr. art. Tea Hatadi, viši kustos Ozren Blagec, muzejski savjetnik Lana Okroša Rožić te pomoćna radnica Marija Rogina.

Gradski muzej Križevci smješten je u jednoj od najstarijih građanskih kuća u Križevcima (kuća Karas), koja je tijekom povijesti bila korištena kao pavlinski hospicij i javna ljekarna. Osnovan je 1952.

TEHNIČKA ZBIRKA – podaci dostupni na: <https://hvm.mdc.hr/gradski-muzej-krizevci,763:KRI/hr/zbirke/?zbld=310>

VRSTA ZBIRKE: tehnička

VODITELJ: zbirka trenutno nema voditelja

BROJ PREDMETA: 172

VRSTA GRAĐE: radioprijamnik, gramofoni, gramofonske ploče, pisači strojevi, bicikl, petrolejske lampe

TERITORIJ: Križevci i okolica

VREMENSKO RAZDOBLJE: 19. stoljeće, 20. stoljeće

MATERIJAL: drvo, metal

Zbirka je оформljena sa ciljem prikupljanja i očuvanja predmeta tehničke baštine iz povijesti grada Križevaca i Koprivničko-križevačke županije. Zbirka obuhvaća predmete izrađene od različitih materijala, svakodnevne i namjenske uporabe. Većina predmeta izrađena je u majstorskim radionicama i industrijskim poduzećima.

Utvrdeno stanje:

Budući da zbirka nema imenovanog voditelja preporuka je žurno dodijeliti voditeljstvo zbirke stručnoj osobi.

Inventarizirano je 172 predmeta u programu M++, no potrebno je dopuniti i uskladiti unose prema odredbama Pravilniku o sadržaju i načinu vođenja dokumentacije o muzejskoj građi i muzejskoj djelatnosti te načinu ostvarivanja uvida u muzejsku građu i dokumentaciju.

Manji dio predmeta je smješten u stalnom postavu, dok je ostatak raspoređen u nekoliko priručnih čuvaonica/depoa od kojih većina ne zadovoljava mikroklimatske uvjete. Muzej nema na raspolaganju adekvatne prostore, za što treba tražiti pomoć osnivača grada Križevaca, pa je dio predmeta priručno smješten u potkrovlju kuće Karas.

Do potkrovlja se dolazi pomoću drvenih sklopivih stuba bez ograde te je uspinjanje uz nošenje predmeta ne samo nepraktično – već i **opasno**. I u takvim uvjetima, stručno osoblje je predmete uredno složilo u kutije i pravilno rasporedilo zbog jednakog opterećenja stropa. Pitanje je što će se dogoditi u slučaju eventualnog izbijanja požara u potkrovlju, budući da muzej nema čuvara/vatrogasca niti vatrodojavu.

Dio predmeta zatečen u potkrovlju kuće Karas nije inventariziran, a budući im je provenijencija po riječima ravnateljice dr. art. Tee Hatadi uredna, potrebno je zadužiti stručnu osobu (budućeg voditelja/icu Tehničke zbirke) da to pitanje čim prije riješi.

Dana je preporuka da se građa smještena u sobi uz stalni postav kuće Karas bolje rasporedi te izbjegne slaganje predmeta na predmet kako bi se spriječila eventualna šteta na muzejskim predmetima.

Stalni postav muzeja u kući Karas je u dobrom stanju, prostor je čist i bez vidljivih nedostataka, tragova vlage. Prostor nije grijan/hlađen.

Potrebno je žurno izvršiti reviziju sukladno zakonskim odredbama budući da je prethodna revizija prema riječima višeg kustosa Ozrena Blageca odrađena 2004.(?).

Posjećen je i dislocirani depo u podrumu upravne zgrade/likovne galerije na adresi Trg Antuna Nemčića 6. Stanje je izuzetno loše zbog prodora oborinske vode i vlage. Sa stropa i zidova otpada žbuka. Korozija je nagrizla podnožje metalnih polica pa je došlo do urušavanja polica s predmetima. U dijelu kartonskih kutija na policama su zatečeni neinventarizirani predmeti koji po prirodi

pripadaju Tehničkoj zbirci. Dio njih je bio zbog loših mikroklimatskih uvjeta stradao. Zajedno s kolegom konzervatorom restauratorom sam izvadio neke predmete koji su u dobrom stanju i predložio da ih se inventarizira u fundus Tehničke zbirke te izmjesti iz neadekvatnih uvjeta.

Potrebno je žurno kontaktirati osnivača i zatražiti intervenciju i sanaciju ovog podrumskog prostora. Nužno je hitno izmjestiti ostatak predmeta u prostor s adekvatnijim uvjetima čuvanja i smještaja kako ne bi stradali od vlage.

U administrativnim prostorima Upravne zgrade uočeni su stari RIZ-ov radioprijemnik i računalo Apple Macintosh Classic u odličnom stanju (koji je po riječima višeg kustosa Ozrena Blageca donedavno i radio), pa je dana preporuka da se predmet inventarizira i uvrsti u fundus Tehničke zbirke.

Gradski muzej nema Izjavu o politici prikupljanja predmeta te je nužno istu donijeti.

Obišli smo i lokaciju stare križevačke Munjare, izgrađene 1912. za koju je pokrenut projekt uređenja koji je prekinut. Munjara je smještena na Šetalištu Dragutina Novaka. U samoj zgradi se nalazi izvorni generator korišten u Munjari proizvođača Ganz koji je prema riječima višeg kustosa Ozrena Blageca posuđen od mađarske muzejske ustanove. Potrebno je **hitno provjeriti** status posudbe te utvrditi je li generator **adekvatno zaštićen** budući da su neki prozori na zgradi razbijeni te prijeti opasnost od otuđivanja dijelova.

U suradnji s konzervatorom restauratorom Goranom Martinovićem daju se dolje niže sljedeće preporuke.

Hitno je potrebno naći adekvatniji smještaj za predmete koji se trenutno nalaze u podrumu jer je pun vlage.

Regali moraju imati plastificirane police.

Potrebno je predmete omotati Tyvek tkaninom, a manje predmete smjestiti u odgovarajuće beskiselinske arhivske kutije.

Potrebno je postaviti mjerač temperature i vlage – Datalogger.

Preporuča se zapošljavanje barem jednog restaurator tehničara.

Zaključak:

Uzimajući u obzir gore navedene preporuke i smjernice, smatram kako je prioritet riješiti pitanje voditelja/ice Tehničke zbirke i pokrenuti reviziju muzejskih zbirki. Zatim inventarizirati trenutno neinventariziranu građu te donijeti i uskladiti pravne akte s pozitivnim zakonskim propisima. Posebno je pitanje sanacije podrumске čuvaonice koja zahtijeva hitan angažman najprije same muzejske ustanove, a zatim i osnivača. Osnivaču je potrebno uputiti zahtjev za pronalaženjem adekvatnog prostora za smještaj muzejskih predmeta budući da su trenutni uvjeti neodrživi i predstavljaju opasnost za predmete iz fundusa. Muzeju nedostaje kako stručnog, tako i tehničkog osoblja te se rad odvija u otežanim uvjetima. Vidljiv je uloženi trud zaposlenika usprkos objektivnim problemima te smatram kako je potrebna aktivna potpora i angažman osnivača.

Goran Rajič, viši kustos

Fotografije

Foto 1. Predmet koji pripada fundusu Tehničke zbirke u stalnom postavu muzeja

Foto 2. Priručna čuvaonica u sobi pokraj stalnog postava

Foto 3. Predmeti u kutijama smješteni u potkrovlje kuće Karas

Foto 4. Predmeti u potkrovlju kuće Karas

Foto 5. Neprikladne i opasne sklopive stube koje vode u potkrovlje kuće Karas gdje se nalazi improvizirana čuvaonica

Foto 6. Neadekvatan prostor podrumske čuvaonice

Foto 7. Nužno je hitno sanirati problem s vlagom budući da korozija uništava police i predmete

Foto 8. Detalj iz podrumске čuvaonice

Foto 9. Uredno složeni predmeti, ali u posve neadekvatnim uvjetima

Foto 10. Ganz generator iz križevačke Munjare posuđen iz Mađarske

Foto 11. Zgrada križevačke Munjare u kojoj je smješten generator Ganz

Foto 12. Neuređeni prostor u prizemlju zgrade križevačke Munjare